

Наредба № 22

от 16 юли 2009 г.

за Централния кредитен регистър

(Издадена от Българската народна банка, обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 62 от 4 август 2009 г.; в сила от 1 октомври 2009 г.)

Глава първа

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се урежда функционирането, подаването и получаването на информация от Централния кредитен регистър.

Чл. 2. Централният кредитен регистър е организирана и поддържана от Българската народна банка (БНБ) информационна система за кредитната задлъжнялост на клиентите към банките и финансовите институции, които извършват дейност на територията на Република България.

Чл. 3. Регистърът осигурява:

1. централизиране на информацията за кредитната задлъжнялост на клиентите към банките и финансовите институции;
2. ползване на информация от банките и финансовите институции за кредитната задлъжнялост на техните клиенти;
3. обобщаване на събраната информация и ползването ѝ за нуждите на БНБ.

Чл. 4. В Централния кредитен регистър информация за кредитната задлъжнялост на клиентите си подават и получават следните банки и финансови институции:

1. банка, получила лиценз от БНБ за извършване на банкова дейност;
2. клон на банка от държава-членка, извършващ дейност на територията на Република България по реда на чл. 20 и 21 от Закона за кредитните институции (ЗКИ);
3. клон на банка от трета държава, получил лиценз от БНБ по реда на чл. 17 ЗКИ;
4. финансова институция със седалище в Република България, вписана в регистъра по чл. 3, ал. 2 ЗКИ с основна дейност по чл. 2, ал. 2, т. 6 и/или по чл. 3, ал. 1, т. 3 ЗКИ;
5. клон на чуждестранна финансова институция от държава-членка по чл. 24 ЗКИ, съответно по чл. 27 ЗКИ, която извършва на територията на Република България дейност по чл. 2, ал. 2, т. 6 и/или по чл. 3, ал. 1, т. 3 ЗКИ, вписана в регистъра по чл. 3, ал. 2 ЗКИ.

Чл. 5. (1) В Централния кредитен регистър подлежат на отчитане кредити на клиенти към банки или финансови институции независимо от размера им.

(2) Не подлежат на отчитане:

1. заеми на правителството;
2. кредити на Българската народна банка;
3. кредити, при които е договорено допустимо надвишение на плащанията над остатъка по платежни сметки (овърдрафт) в размер под 1000 лв., когато са класифицирани като редовна експозиция по смисъла на Наредба № 9 на БНБ за оценка и класификация на рисковите експозиции на банките и за установяване на специфични провизии за кредитен риск (Наредба № 9 на БНБ).

Глава втора

Ред за включване във и изключване от информационната система на Централния кредитен регистър

Чл. 6. Лицата по чл. 4 подават писмено заявление до подуправителя, ръководещ управление „Банково“ на БНБ, за включване в информационната система на Централния кредитен регистър, което съдържа данни за фирма, седалище и адрес на управление. Към заявлението се прилагат следните документи:

1. копие от документ за регистрация или ЕИК на заявителя;
2. вътрешни правила, с които се определят условията и редът за подаване на информация към Централния кредитен регистър, както и правата и задълженията на длъжностните лица, които ще обработват, подават и получават тази информация; тези правила съдържат и реда и условията за контрол за верността на подаваната в БНБ информация и за коригиране на неточно подадена информация;
3. информация за техническа и софтуерна готовност за подаване на данни към Централния кредитен регистър;
4. документ за платена такса за включване в Централния кредитен регистър съгласно тарифа на БНБ.

Чл. 7. (1) Когато заявителят предостави всички документи по чл. 6, датата на включването му в информационната система на Централния кредитен регистър и правата на достъп се определят със заповед на подуправителя, ръководещ управление „Банково“ на БНБ.

(2) Ако заявителят не предостави документите по чл. 6 или предоставените документи съдържат непълна, противоречива или невярна информация, БНБ писмено уведомява заявителя за това, като изпраща писмо, съдържащо указания за отстраняване на несъответствията.

Чл. 8. Изключване на банки и финансови институции от информационната система на Централния кредитен регистър се извършва в следните случаи:

1. при отнемане на лиценз за извършване на банкова дейност по реда на ЗКИ или при получено уведомление от компетентния надзорен орган в държава-членка по реда на чл. 84 ЗКИ за отнемане на разрешението за извършване на банкова дейност на банка, която осъществява дейност в Република България чрез клон;

2. при заличаване на регистрация на финансова институция на основание чл. 9 от Наредба № 26 на БНБ за финансовите институции;

3. при разрешение от БНБ за доброволна ликвидация на банка.

Чл. 9. Изключването от информационната система на Централния кредитен регистър се извършва със заповед на подуправителя, ръководещ управление „Банково“ на БНБ.

Глава трета

Подаване и коригиране на информацията в Централния кредитен регистър

Чл. 10. (1) Банките и финансовите институции са длъжни да събират и подават към Централния кредитен регистър информация в електронен вид за всички кредити на техните клиенти и за настъпилите изменения по тези кредити до окончателното им погасяване.

(2) При сключване на нов договор за кредит или при изменение на вече сключен договор за кредит банките и финансовите институции подават информация към Централния кредитен регистър в срок до 5 работни дни, считано от датата на сключване на договора или изменението.

(3) Банките и финансовите институции подават към Централния кредитен регистър ежемесечно до 15-о число на месеца, следващ отчетния, информация за текущото състояние по всички активни кредити на техни клиенти към последната дата на отчетния месец. Банките и финансовите институции подават в същия срок и информация за извършените корекции по кредити на техни клиенти за предходни отчетни периоди.

Чл. 11. (1) Размерът на дълга по всеки отделен кредит се определя като сума от главницата, текущо начислените лихви, такси, комисионни и други разходи по кредита, както и дължимия данък върху добавената стойност по договора за лизинг.

(2) Когато кредитите са в чуждестранна валута, те се преизчисляват в левове по обявения от Българската народна банка обменен курс.

Чл. 12. Банките и финансовите институции подават данни за размера на всеки отделен кредит съгласно чл. 11, както и информация за размера на обезценките съгласно приложимите счетоводни стандарти.

Чл. 13. (1) При подаване на информация към Централния кредитен регистър банките класифицират кредитите в класификационна група по реда на Наредба

№ 9 на БНБ и предоставят данни за размера на специфичните провизии. Прехвърлените вземания по кредити към трети лица по чл. 15, които банките обслужват и администрират, се отчитат условно класифицирани по Наредба № 9 на БНБ в зависимост от периода на просрочие.

(2) Финансовите институции класифицират кредитите условно по Наредба № 9 на БНБ в зависимост от периода на просрочие.

Чл. 14. При синдикирани кредити всяка банка или финансова институция – кредитор, подава информация към Централния кредитен регистър за своя дял от кредита.

Чл. 15. (1) Когато банка или финансова институция е прехвърлила вземането си по кредит на лице, което не е банка или финансова институция, но продължава да обслужва и администрира погашенията по кредита, информация към Централния кредитен регистър за този кредит и за настъпилите изменения по него подава банката или финансовата институция, прехвърлила вземането по кредита.

(2) Когато банка или финансова институция е прехвърлила вземането си по кредит на друга банка или финансова институция, но продължава да обслужва и администрира погашенията по кредита, информация към Централния кредитен регистър за този кредит и за настъпилите изменения по него подава банката или финансовата институция, придобила вземането по кредита.

Чл. 16. (1) Въвеждането и идентификацията на клиентите в Централния кредитен регистър се извършва с идентификационни кодове, както следва:

1. за клиентите – физически лица: единен граждански номер (ЕГН);
2. за клиентите – еднолични търговци и юридически лица: ЕИК или код по БУЛСТАТ;
3. за клиентите – чуждестранни физически лица, които не са получили единен граждански номер по установения за това ред от компетентните български органи, идентификационният код в Централния кредитен регистър се определя въз основа на личния им номер или други данни за самоличност, а за чуждестранните юридически лица, които не са регистрирани в Търговския регистър – въз основа на данните от регистрацията им по седалището на лицето.

(2) В Централния кредитен регистър могат да се въвеждат и други индивидуализиращи данни, посочени в указание по прилагането на наредбата.

Чл. 17. (1) Българската народна банка не извършва корекции на подаваната от банките и финансовите институции информация към Централния кредитен регистър.

(2) Банките и финансовите институции носят отговорност за верността и своевременното подаване на информацията по тази наредба.

Чл. 18. (1) Банка или финансова институция със седалище в Република България, обявена в несъстоятелност или ликвидация, подава информация към

Централния кредитен регистър по реда на тази наредба до датата на решението на съда за заличаването ѝ от Търговския регистър.

(2) При обявяване в несъстоятелност или ликвидация на банка или финансова институция със седалище в държава-членка или на банка със седалище в трета държава, осъществяващи дейност в Република България чрез клон, както и при решение за закриване на клон на банка или финансова институция със седалище в държава-членка или на банка със седалище в трета държава, информация в Централния кредитен регистър се подава до заличаването ѝ от съответния публичен регистър в държава-членка, където е регистрирана, респективно до заличаването на клона.

Глава четвърта

Условия и ред за получаване на информация от централния кредитен регистър

Чл. 19. (1) Централният кредитен регистър осигурява на банките и финансовите институции информация в електронен вид в реално време за кредитната задължнялост на клиентите към банките и финансовите институции срещу заплащане на такса съгласно тарифа на БНБ.

(2) Информацията за кредитната задължнялост за клиентите включва данни както за текущото състояние на кредитите, така и за просрочията по активни и по погасени кредити за 5-годишен исторически период.

(3) Банките и финансовите институции заплащат такси за направени справки за кредитната задължнялост на техните клиенти през отчетния месец в срок до 15-о число на месеца, следващ отчетния месец.

(4) Банките и финансовите институции получават и ползват информация от Централния кредитен регистър при запазване на банковата, професионалната и търговската тайна.

(5) Банките и финансовите институции получават и ползват информация от Централния кредитен регистър само за установяване на кредитната задължнялост на техните клиенти. Те нямат право да разгласяват и предоставят тази информация на трети лица, както и да я използват за търговски цели, включително и като обобщени данни.

(6) Централният кредитен регистър обобщава информацията за общата кредитна задължнялост на клиентите ежемесечно до 20-о число на месеца, следващ отчетния месец, и я предоставя в електронен вид на банките и финансовите институции.

Чл. 20. Ежемесечната информация за кредитите, която банките и финансовите институции подават по чл. 10, ал. 3, се съхранява в Централния кредитен регистър за срок 5 години, считано от отчетния период, за който се отнася.

Чл. 21. (1) Всяко лице има право да поиска от Българската народна банка

информация относно кредитната си задлъжнялост в Централния кредитен регистър, включително кои банки и финансови институции са подали информация в системата на регистъра. Българската народна банка предоставя исканата информация чрез справка от този регистър след заплащане на такса съгласно тарифа на БНБ.

(2) Всяко лице има право да изисква информация относно кредитната си задлъжнялост и от банката или финансовата институция, подала информация в Централния кредитен регистър.

(3) При смърт на физическо лице неговите наследници могат да поискат информация за кредитната задлъжнялост на наследодателя по реда на ал. 1 и 2 след представяне на удостоверение за наследници.

Чл. 22. (1) Правото по чл. 21, ал. 1 се реализира с писмено заявление до БНБ. В заявлението се посочват данни по документ за самоличност на заявителя и по какъв начин желае да му бъде предоставена информацията – лично или по пощата. При подаване на заявлението в БНБ заявителят или упълномощеното от него лице се идентифицират чрез представяне на документ за самоличност.

(2) Заявлението за информация за физическо лице се подава лично от лицето или от негов представител, упълномощен с изрично нотариално заверено пълномощно.

(3) Когато се иска информация за юридическо лице, заявлението по ал. 1 се подава лично от лицето, което има право да го представлява, или от изрично упълномощено от него лице. Към заявлението се прилагат:

1. актуално удостоверение за регистрация или ЕИК на заявителя;
2. удостоверение за актуално състояние за лицата, които не са вписани в Търговския регистър;
3. изрично нотариално заверено пълномощно на упълномощеното лице, в случай че заявлението не се подава от представляващите го лица.

(4) Чуждестранните лица прилагат към заявлението по ал. 1 следните документи:

1. актуален документ за регистрация на юридическото лице – заявител, в легализиран превод на български език;
2. изрично нотариално заверено пълномощно на упълномощеното лице, в случай че заявлението не се подава лично; ако пълномощното е заверено от нотариус извън Република България, то следва да бъде в легализиран превод на български език.

(5) Документите по ал. 3 и 4 се предоставят в оригинал или в нотариално заверен препис.

Чл. 23. (1) Информацията по чл. 21, ал. 1 се предоставя в писмена форма срещу подпис лично на заявителя или на лице, упълномощено от заявителя с изрично нотариално заверено пълномощно, за което се прилага чл. 22, ал. 5.

(2) Информацията по чл. 21, ал. 1 може да бъде изпратена на заявителя и по пощата с обратна разписка на посочен от заявителя адрес.

(3) Българската народна банка предоставя исканата информация в срок до 7 работни дни от подаване на заявлението, ако заявителят е предоставил необходимите документи. При отказ заявителят се уведомява в същия срок писмено, като се посочват причините за отказа.

Чл. 24. (1) Когато лице установи, че съдържащата се за него информация в Централния кредитен регистър е неточна, то има право да подаде писмено заявление до банката или финансовата институция, която я е подала към регистъра, за коригиране на установена от него неточност.

(2) В срок до 7 работни дни от получаване на заявлението банката или финансовата институция е длъжна да го разгледа и да даде писмен отговор до заявителя. Отговорът се изпраща с копие до БНБ, към което се прилага и копие от заявлението.

(3) Ако искането е основателно, банката или финансовата институция извършва корекцията и подава коригираните данни към информационната система на Централния кредитен регистър в срока и по реда на чл. 10, ал. 3.

(4) Ако клиент на банка или финансова институция оспори по съдебен ред данни, които се съдържат за него в Централния кредитен регистър, това обстоятелство се отразява от банките и финансовите институции в информационната система на регистъра. Информацията за наличие на оспорване, както и за влязло в сила съдебно решение по спора, се подава от банките и финансовите институции в срока и по реда на чл. 10, ал. 2.

(5) Банката или финансовата институция не събира такса за разглеждане на заявлението по ал. 1.

Глава пета

Контрол, мерки и санкции

Чл. 25. (1) Българската народна банка осъществява контрол за спазване на условията и реда за подаване и ползване на информация от Централния кредитен регистър, за коригиране на неточно предоставена информация и за изпълнение на техническите и софтуерните изисквания.

(2) Българската народна банка може да дава препоръки на банките и финансовите институции за подобряване на отчетността по тази наредба, да изисква сведения или документи във връзка с подаваната информация към Централния кредитен регистър, както и да извършва проверки на място.

(3) Банките и финансовите институции предоставят измененията и допълненията на правилата по чл. 6, ал. 1, т. 2 в 10-дневен срок от датата на тяхното приемане.

Чл. 26. Ако банка или финансова институция не е подала в срок по чл. 10, ал. 3 месечна информация към Централния кредитен регистър или подава информация, която не отговаря на изискванията по тази наредба, БНБ може да преустанови достъпа ѝ до Централния кредитен регистър за извършване на справки за кредитна задлъжнялост на клиентите до подаване на съответната информация.

Чл. 27. При установяване на нарушения на тази наредба на банките и финансовите институции се налагат предвидените в ЗКИ мерки и санкции.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. „Клиент“ е всяко физическо или юридическо лице, без банка, което е или желае да стане страна по правоотношение с банка или финансова институция във връзка с получаване на кредит.

2. „Кредит“ е всяко вземане от или поемане на задължение към едно лице, което е резултат от предоставяне на паричен заем от всякакъв вид, включително акцептен кредит, финансов лизинг, предоставяне на кредитно улеснение независимо от неговата форма, сконтиране на менителница, запис на заповед или чек, менителнично поръчителство (авал), поръчителство, издаване на банкова гаранция или предоставяне на друго обезпечение, придобито вземане чрез цесия, встъпване в дълг или поемане на дълг, прехвърляне на менителница, запис на заповед или чек чрез джиро, овърдрафт, други вземания и поети ангажименти независимо от използвания инструмент.

3. „Кредитна задлъжнялост“ е задлъжнялостта на едно физическо или юридическо лице към всички банки и финансови институции по смисъла на тази наредба.

4. „Синдикиран кредит“ е кредит, разрешен заедно от две или повече банки, от две или повече финансови институции или от банки и финансови институции.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 56, ал. 4 и § 13 от Закона за кредитните институции, приета е с Решение № 88 от 16 юли 2009 г. на Управителния съвет на Българската народна банка и влиза в сила от 1 октомври 2009 г.

§ 3. Банките, включени в информационната система на Централния кредитен регистър до влизането в сила на тази наредба, запазват правата си и не подават заявление за включване по реда на чл. 6. Те предоставят актуализирани вътрешни правила по чл. 6, ал. 1, т. 2 в срок до два месеца от влизане на наредбата в сила.

§ 4. Дъщерните на банки финансови институции с основна дейност по чл. 2, ал. 2, т. 6 и/или по чл. 3, ал. 1, т. 3 от Закона за кредитните институции, които са получавали чрез банката-майка информация от Централния кредитен регистър до влизането на тази наредба в сила и които бъдат вписани в регистъра по Наредба № 26 на БНБ за финансовите институции (ДВ, бр. 36 от 2009 г.), подават заявление за включване в Централния кредитен регистър по реда на чл. 6 и 7 в срок до два месеца от влизане на тази наредба в сила. Достъпът до Централния кредитен регистър на финансови институции по предходното изречение, които в срок до два месеца от влизане на тази наредбата в сила не бъдат вписани в регистъра по Наредба № 26 на БНБ за финансовите институции или не бъдат включени в Централния кредитен регистър, се преустановява.

§ 5. Тази наредба отменя Наредба № 22 на БНБ от 1998 г. за Централен кредитен регистър на банките (обн., ДВ, бр. 92 от 1998 г.; изм., бр. 29 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 48 от 2006 г.; доп., бр. 84 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 22 от 2007 г.).

§ 6. Подуправителят, ръководещ управление „Банково“ на Българската народна банка, издава указания по прилагането на наредбата.

